

Obec Horní Újezd

a) Zjištění a vyhodnocení pozitiv a negativ v území

1) ŠIRŠÍ ÚZEMNÍ VZTAHY

POZITIVA

- Obec leží na spojnici Litomyšle a přírodní oblasti – přírodní rezervace Toulouvcovy Maštale, Městské Maštale (cca 7 km).
- Na katastru obce Horní Újezd existuje prvek NATURA 2000 – Jeskyně u Horního Újezda.
- Velmi vysoká kvalita rekreačního a přírodního prostředí (turistické a cyklistické trasy).
- Území obce je součástí CHOPAV Vysokomýtská synklinála, přírodní akumulace kvalitních podzemních vod.
- Velmi dobré půdní a klimatické podmínky pro zemědělskou výrobu.

NEGATIVA

- Absence obvodového propojení silniční a sídelní struktury a sídelní struktury v okrajovém prostoru ORP s posílením přímých obvodových vazeb s napojením na silnici I/35, příp. D35.
- Katastr obce je využíván pro zemědělskou výrobu.
- Sídelní struktura obce je rozdrobená.

2) PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ

POZITIVA

- Zemědělské usedlosti v obci jsou zachovalé a dokreslují charakter obce.
- Dominantou obce je kaple Nalezení sv. Kříže.
- Obec je obklopena obhospodařovanými poli.
- Obcí protéká řeka Desná a Lubenský potok.

NEGATIVA

- Obec má převážně funkci bydlení s dojíždkou do zaměstnání a škol do Litomyšle a Poličky.
- Lesy tvoří jen malé plochy na okraji katastru.
- Na obytnou zástavbu navazuje výrobní areál (bývalé JZD), který není pohledově oddělen.
- Intenzivně využívaná zemědělská krajina.

3) STRUKTURA OSÍDLENÍ

POZITIVA

- Obec s historií, vznikla ve 12. století, se zachovalou strukturou staveb – zemědělské usedlosti, domků i chalup.
- Obec má přirozené centrum v místě soustředění občanské vybavenosti.

NEGATIVA

- Pomalé tempo zlepšování technického standardu bydlení – zejména výstavby kanalizace s koncovou ČOV, příp. domovní ČOV.
- Zástavba na okraji katastru pozbývá původní podobu venkovských sídel – obec ztrácí původní genius loci.
- Zástavba v obci je rozvolněná podle morfologie terénu. Obec nemá historicky vzniklou náves.

4) SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY A BYDLENÍ

POZITIVA

- Vysoký počet obyvatel žijících v obci, kde se narodili.
- Demografické předpoklady pro růst počtu obyvatel přirozenou měnou.
- Velký počet obyvatel v produktivním věku 15-64 (více než 2/3 obyvatel), převažuje ekonomicky aktivní obyvatelstvo.

- Zachování tradic – sounáležitost obyvatel, spolkový život, sportovní areál v blízkosti centra obce.
- Vyvážená věková skladba obyvatelstva a relativně mladé obyvatelstvo v porovnání s průměrem ORP, krajem a ČR.
- V obci působí dobrovolní hasiči.

NEGATIVA

- Počtem obyvatel malá a nevybavená obec.
- Zvýšený pohyb za prací a do škol – časové ztráty, náklady na cestování.

5) PŘÍRODA A KRAJINA

POZITIVA

- Existence prvku NATURA 2000 – Jeskyně u Horního Újezda.
- Na území obce není registrován významný znečišťovatel ovzduší (REZZO).
- Obec není zařazena do OZKO.
- Tok řeky Desné a Lubenského potoka.

NEGATIVA

- Velký rozsah scelených lánů orné půdy s malou hustotou rozptýlené krajinné zeleně (ochranných mezí, remízů), snížená biodiverzita krajiny.
- Otevřená zemědělská krajina intenzivně zemědělsky využívaná.
- Relativně malá zalesněnost.
- Bylo stanoveno záplavové území; nedostatečně zabezpečená část území před povodněmi.
- Potřeba sanace starých ekologických zátěží.

6) VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

POZITIVA

- Velké zásoby kvalitních podzemních vod v hydrogeologickém rájónu „Vysokomýtská synklinála“ – součástí CHOPAV Východočeská křída.
- Zabezpečení užívání zdrojů pitné vody soustavou OP.
- Dlouhodobý trend ve zlepšování celkového stavu kvality vod.
- Snížení emisí i z plošných zdrojů znečištění v zemědělství (nižší používání hnojiv a pesticidů).
- Zadržování vody v krajině – drobné rybníčky.

NEGATIVA

- Zranitelnost hydrogeologického rájónu „Vysokomýtská synklinála“ – součástí CHOPAV Východočeská křída.
- Nedořešená problematika odvádění a likvidace odpadních vod – rizikovost ve vztahu k podzemním vodám.
- Snížená přirozená retenční schopnost krajiny jako důsledek dřívějšího způsobu obdělávání zemědělské půdy.
- Nedostatek ekologických stabilizačních prvků v povodí.
- Existence záplavových území.

7) KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

POZITIVA

- Většina území ORP spadá do oblasti s nízkým znečištěním ovzduší.
- Relativně vysoký podíl plynofikace území.

- Výrazné zlepšení úrovně hygieny životního prostředí.
- Zvyšující se míra recyklace odpadů, sběrné dvory, systém sběrných hnízd.
- Kvalitně fungující systém nakládání se zbytkovými komunálními odpady – svoz na regionální skládku.
- Na území obce není registrován významný znečišťovatel ovzduší (REZZO).

NEGATIVA

- Mnoho plynofikovaných domácností nadále disponuje a v určité míře užívá kotle na tuhá paliva, dochází tak ke znečištění ovzduší v některých částech sídel (zejména problém sídel ležících v inverzních polohách).
- Ke zvýšené hlukové zátěži a lokálnímu zvyšování imisních zátěží (zejména škodlivinami CO, NO_x, těžkými kovy, PAH, polétavým prachem aj.) dochází při silnici III/36028 a III/3596.

8) ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

POZITIVA

- Vysoké zastoupení nejkvalitnějších půd (více než 75 % ZPF spadá do I. a II. třídy ochrany).
- Významná zemědělská tradice s vysoce kvalitní zemědělskou půdou.
- Pro zemědělství relativně příznivé klimatické podmínky.

NEGATIVA

- Podprůměrný celkový podíl PUPFL.
- Riziko záborů kvalitní zemědělské půdy rozšiřováním zastavěných ploch.
- Nedostatečná síť zemědělských polních cest.

9) OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

POZITIVA

- Mateřská škola.
- Obchod.
- Obecní úřad, knihovna.
- Hasičská zbrojnice.
- Kulturní dům.
- Sportovní hřiště, dětská hřiště.
- Kaple Nalezení sv. Kříže.
- Motokrosově závodiště Cikov.

NEGATIVA

- Chybějící základní školství.
- Hlavní spojovací linie bez komfortní šíře veřejného prostranství.
- Chybí zdravotní péče v obci.

10) DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI

POZITIVA

- Existující značené cyklistické trasy – příznivé podmínky pro rozvoj každodenní i rekreační cyklistiky.
- Obec je v celém rozsahu napojena na vodovod, plynovod a elektrifikována.
- Propojení atraktivních lokalit turistickými a cyklistickými trasami, s návaznostmi na města Litomyšl, Poličku a Touloucovy Maštale.

NEGATIVA

- Silnice III/36028 a III/3596 s relativně vysokou intenzitou průjezdné dopravy vedeny údolnicovou obytnou zástavbou bez možnosti regulace motorové dopravy a jejího odvedení mimo obytná území (silnice s těžkou nákladní dopravou z lomu Budislav) – snížená bezpečnosti motorového i nemotorového provozu, narušení společensko-obytné funkce a životního prostředí, negativní vliv na životnost komunikací.
- Nedostatek chodníků a přechodů u silnice III/36028 a III/3596.
- Vedení značených cyklistických tras společně s motorovou dopravou po silnici II. a III. třídy bez segregace nemotorové dopravy – snížení atraktivity i bezpečnosti.
- Nedořešená problematika odvádění a likvidace odpadních vod, rizikovost ve vztahu k podzemním vodám.

11) HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

POZITIVA

- Dobrá dopravní dosažitelnost I. tranzitního železničního koridoru (Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Choceň).
- Velmi dobré půdní a klimatické podmínky pro zemědělskou výrobu.
- Rozvinutá základna malého podnikání s pružnější reakcí na změny ekonomických podmínek a poptávky.
- Relativně mladé obyvatelstvo a velký podíl jeho produktivní složky.

NEGATIVA

- V současnosti komplikovaná silniční dostupnost (platí pro území celého ORP) – chybějící dálnice D35.
- Nízká rozvinutost středního a velkého podnikání.

12) REKREACE A CR

POZITIVA

- Velmi dobré podmínky pro rozvoj CR v blízkosti Litomyšle, Litomyšl – centrum města vyhlášeno MPR, zámek je zapsán v seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Tradice pořádání mezinárodně významných akcí v Litomyšli (operní festival Smetanova Litomyšl, mezinárodní houslové kurzy).
- Vhodné terénní podmínky pro turistiku a cykloturistiku.
- Propojení turisticky atraktivních lokalit turistickými a cyklistickými trasami, s návaznostmi na historicky a kulturně bohaté město Litomyšl.
- Existence prvku NATURA 2000 – Jeskyně u Horního Újezda.

NEGATIVA

- Celkově průměrné podmínky pro cestovní ruch.
- Podprůměrné podmínky pro přírodní formy cestovního ruchu v důsledku intenzivně využívané zemědělské krajiny.
- Rozsáhlé téměř bezlesé oblasti.
- Nízká nabídka a kvalita ubytovacích kapacit.
- Vedení značných cyklistických tras společně s motorovou dopravou po silnicích III. třídy bez segregace nemotorové dopravy – snížení atraktivity i bezpečnosti.

13) BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL

POZITIVA

- Nízká kriminalita.
- Fungující obecní rozhlas.
- Sdružení dobrovolných hasičů.

NEGATIVA

- Delší dojezdová vzdálenost zásahových jednotek z Litomyšle (hasiči, záchranná služba, policie).

b) Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území, a to pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnosti společenství obyvatel, včetně jejich vzájemných vazeb a trendů vývoje území

1) VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ PILÍŘE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ – PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

POZITIVA

- Obec leží v prostoru Vysokomýtské synklinály, má tedy dostatek kvalitních podzemních vod, většinu ploch zemědělského půdního fondu tvoří půdy I. a II. třídy ochrany.
- Existující prvek NATURA 2000 – Jeskyně u Horního Újezda.
- Obec leží při toku řeky Desné a Lubenského potoka.
- Plochy ÚSES.
- Na území obce není registrován významný znečišťovatel ovzduší (REZZO).

NEGATIVA

- Nedořešená problematika odvádění a likvidace odpadních vod – rizikovost ve vztahu k podzemním vodám.
- Hospodaření na velkých pozemcích s nedostatečným zastoupením prvků rozptýlené zeleně (remízy, stromořadí, větrolamy).
- Snížení přirozené úrodnosti půd v důsledku kontinuální intenzivní zemědělské činnosti, nevhodných postupů, imisní zátěže.
- Podprůměrný celkový podíl PUPFL, rozsáhlé, téměř bezlesé oblasti.
- Ke zvýšené hlukové zátěži a lokálnímu zvyšování imisních zátěží (zejména škodlivinami CO, NO_x, těžkými kovy, PAH, polétavým prachem aj.). Silnice III/36028 a III/3596 – průtah obcí v celé délce.

POTENCIÁL

- Možnosti dalšího využívání a čerpání podzemních vod v hydrogeologickém rajónu „Vysokomýtská synklinála“.
- Revitalizace drobných vodních toků, uplatňování přírodě blízkých způsobů retence vod.
- Ochrana zemědělské půdy a postupné ekostabilizační zásahy.
- Podpora orientace zemědělství na tvorbu a ochranu krajiny.
- Realizace pozemkových úprav k uskutečňování obnovy a tvorby krajiny, zvýšení její ekologické stability a retenční schopnosti.
- Zkvalitnění přírodního prostředí území postupnými krajinářskými úpravami, které budou mít pozitivní vlivy nejen na ekologickou stabilitu krajiny, ale též na funkci estetickou, rekreační, protierozní, protipovodňovou (větrolamy, ozelenění suchých poldrů, pásy zeleně oddělující vizuálně rušivé prvky krajiny, aj.).
- Rozvoj nekonvenčních forem zemědělství (ekologické zemědělství).

Jako celek lze pilíř udržitelného rozvoje území pro **příznivé životní prostředí** hodnotit jako průměrný se vzestupným trendem.

2) VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ PILÍŘE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ – PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ

POZITIVA

- Velký počet obyvatel v produktivním věku 15-64 let (2/3 obyvatel).
- Nízká nezaměstnanost.
- Převažuje ekonomicky aktivní obyvatelstvo.
- Dobrá dostupnost Litomyšle – centra spádového obvodu pro velkou část obcí na území ORP.
- Vysoký podíl obyvatel žijících v obci, kde se narodili.
- Výhodná poloha v těsné blízkosti rozvojové osy republikového významu OS8.
- Dobrá dopravní dosažitelnost I. tranzitního železničního koridoru (Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Choceň).
- Velmi dobré půdní a klimatické podmínky pro zemědělskou výrobu.
- Potenciál pracovních sil pro nové aktivity.

NEGATIVA

- Riziko záborů kvalitní zemědělské půdy rozšiřováním zastavěných ploch.
- Zvýšený pohyb za prací a do škol – časové ztráty a náklady na cestování.
- V současnosti komplikovaná silniční dostupnost (platí pro území celého ORP) – chybějící dálnice D35.

POTENCIÁL

- Ochrana zemědělské půdy a postupné ekostabilizační zásahy.
- Podpora orientace zemědělství na tvorbu a ochranu krajiny.
- Realizace pozemkových úprav k uskutečňování obnovy a tvorby krajiny, zvýšení její ekologické stability a retenční schopnosti.
- Rozvoj nekonvenčních forem zemědělství (ekologické zemědělství), rozvoj agroturistiky.
- Zkvalitňování podmínek života v technické infrastruktuře – realizace dopravních záměrů, výstavba kanalizace s koncovou ČOV, příp. domovní ČOV.

Jako celek lze pilíř udržitelného rozvoje území pro **hospodářský rozvoj** hodnotit jako blízký průměru.

3) VYHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH PODMÍNEK A POTENCIÁLŮ PILÍŘE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ – PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL

POZITIVA

- Mateřská škola.
- Obchod.
- Obecní úřad, knihovna.
- Sportovní hřiště, dětské hřiště.
- Kaple Nalezení sv. Kříže.
- Existující značené cyklistické trasy – příznivé podmínky pro rozvoj každodenní i rekreační cyklistiky.
- Sdružení dobrovolných hasičů.

NEGATIVA

- V obci není situována základní škola.
- Chybějící zdravotní péče v obci.
- Zvýšené pohyby za prací a do škol – časové ztráty a náklady na cestování.

POTENCIÁL

- Zkvalitnění stávající silniční sítě v obytných územích – uplatňování zklidňujících opatření na průtazích – zvýšení bezpečnosti provozu a zlepšení podmínek a kvality životního prostředí v obci.
- Převedení cyklistických tras mimo silnice s motorovou dopravou – zvýšení atraktivity a podpora rozvoje turistiky, zvýšení bezpečnosti účastníků.
- Podpora spolkového života v obci.

Jako celek lze pilíř udržitelného rozvoje území **pro soudržnost společenství obyvatel** hodnotit jako průměrný.

4) VZÁJEMNÉ VAZBY PILÍŘŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Pilíř pro hospodářský rozvoj je částečně v kolizi s pilířem pro soudržnost společenství obyvatel – riziko záborů kvalitní zemědělské půdy (I. a II. třída ochrany ZPF) rozšiřováním zastavěných ploch.

Pilíř pro příznivé životní prostředí je v částečné kolizi s pilířem pro hospodářský rozvoj – plochy ZPF zabírají velkou část katastru obce. Tyto plochy podporují rozvoj ekonomických aktivit v zemědělské oblasti, ale nejsou příznivé pro životní prostředí. Nabízí se zde možnost podpory jiného typu zemědělských aktivit – ekologické zemědělství, agroturistika, zatravnění – čímž by došlo ke zlepšení životního prostředí.

5) TRENDY VÝVOJE ÚZEMÍ

- Pilíř pro příznivé životní prostředí je nutné posilovat a rozvíjet. Nejen z tohoto důvodu je vhodné zachování stávajícího venkovského charakteru obce pro celkový dojem z daného místa. Vzhledem k výše uvedenému je vhodné zlepšovat biodiverzitu krajiny a její ekologickou stabilitu. Zkvalitňovat přírodní prostředí území postupnými krajinářskými úpravami, které budou mít pozitivní vlivy nejen na ekologickou stabilitu krajiny, ale také funkci estetickou, rekreační, protierozní (větrolamy, pásy zeleně oddělující vizuálně rušivé prvky krajiny, remízy, ...). Podpora orientace zemědělství na tvorbu a ochranu krajiny. Regulovaně zalesňovat a zatravnňovat zemědělsky nevyužívané plochy, zejména plochy a pásy uvnitř rozsáhlých lánů, s funkcí krajinotvornou a protierozní. Při obnově v hospodářských lesích zařazování dřevin přirozené druhové skladby.
- V rámci hospodářského rozvoje obce vymezit nové plochy k bydlení (tyto vymezit s jasně danými parametry výstavby pro zachování rázu obce).
- Posilování pilíře soudržnosti společenství obyvatel podporou spolkového života v obci. Jistým omezením je vyjíždka obyvatel za prací i občanskou vybaveností mimo obec.

c) Určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích, případně v územních studiích, zahrnující zejména požadavky na zmírnění nebo omezení urbanistických, dopravních a hygienických závad, vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území

a střetů těchto záměrů s limity využití území a s hodnotami v území, na odstranění nebo zmírnění vlivů negativ v území, na využití potenciálů rozvoje území a na snížení nevyváženého vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel

1) URBANISTICKÝCH, DOPRAVNÍCH A HYGIENICKÝCH ZÁVAD

Požadavek na:

- Dořešení problematiky odvádění a likvidace odpadních vod, rizikovost ve vztahu k podzemním vodám (CHOPAV Vysokomýtská synklinála).
- Vymezení nových ploch bydlení.
- Zkvalitňování přírodního prostředí území postupnými krajinářskými úpravami, které budou mít pozitivní vlivy nejen na ekologickou stabilitu krajiny, ale též na funkci estetickou, rekreační, protierozní (větrolamy, pásy zeleně oddělující vizuálně rušivé prvky krajiny, ...).

2) VZÁJEMNÝCH STŘETŮ ZÁMĚRŮ NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ A STŘETŮ TĚCHTO ZÁMĚRŮ S LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ S HODNOTAMI V ÚZEMÍ

Požadavek na:

- Zábory kvalitní zemědělské půdy (I. a II. třídy ochrany) pro výstavbu („rozvojové“ zóny).
- Ohrožení půdy větrnou a vodní erozí s ohledem na velikost a uspořádání pozemků.
- Pomalý postup při realizaci komplexních pozemkových úprav.
- Riziko střetu cyklistů s motorovými vozidly – nedostatečná segregace cyklistické dopravy od motorového provozu.

3) NA ODSTRANĚNÍ NEBO ZMÍRNĚNÍ VLIVŮ NEGATIV V ÚZEMÍ NA VYUŽITÍ POTENCIÁLŮ ROZVOJE ÚZEMÍ

Požadavek na:

- Podpora orientace zemědělství a lesnictví na tvorbu a ochranu krajiny.

4) NA ODSTRANĚNÍ NEBO ZMÍRNĚNÍ VLIVŮ NEGATIV NA SNÍŽENÍ NEVYVÁŽENÉHO VZTAHU PODMÍNEK PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ A PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL

Požadavek na:

- Podpora přírodě blízkých druhů zemědělství – ekologické zemědělství, agroturistika.